

KONGEÅEN

HANDLINGSPLAN FOR KONGEÅEN

Kongeå Sammenslutningen 2017

Michael Deacon V.O.S.F.

Lars Hammer-Beck S.S.F.

Indledning

Det er nu 20 år siden, at det første større sammenhængende arbejde med forbedring af forholdene for fisk i Kongeåen blev startet. Dengang blev der udarbejdet **Status for Kongeåen 1988-1998** og **Handlingsplan for Kongeåen (1998)**. Der blev udlagt gydegrus og fjernet spærringer. Midlerne til udsætning af laksefisk i Kongeåen blev konverteret til grusprojekter, som det første vandsystem i Danmark. I dag har mange andre fiskeforeninger gjort det samme.

Der er 4 spærringer tilbage i Kongeåen, hvoraf de 2 er væsentlige og tilsammen forhindrer optimal passage til og fra alle områder i vand-systemet.

I den følgende tekst er der beskrevet tiltag, der er lavet, og tiltag der kan være med til at forbedre og vedligeholde gode miljøforhold i Kongeåen og dens tilløb.

De væsentligste er:

- Fjernelse af spærringer Vejen Store og Lille Vandmølle (er på tegnebrættet og forventes gjort passable inden 2020).
- Udlægning af gydegrus og skjulesten.
- Renovering af eksisterende gyde og opvækstområder.
- Vedligeholdelses praksis, vurdering og evt. ændring
- Regulering af predatorer.
- Kongeåens udløb i Vadehavet (yde siden af slusen).

Formål

At genskabe de fysiske rammer for selvreproducerende fiskebestande i Kongeåen.

Strategi

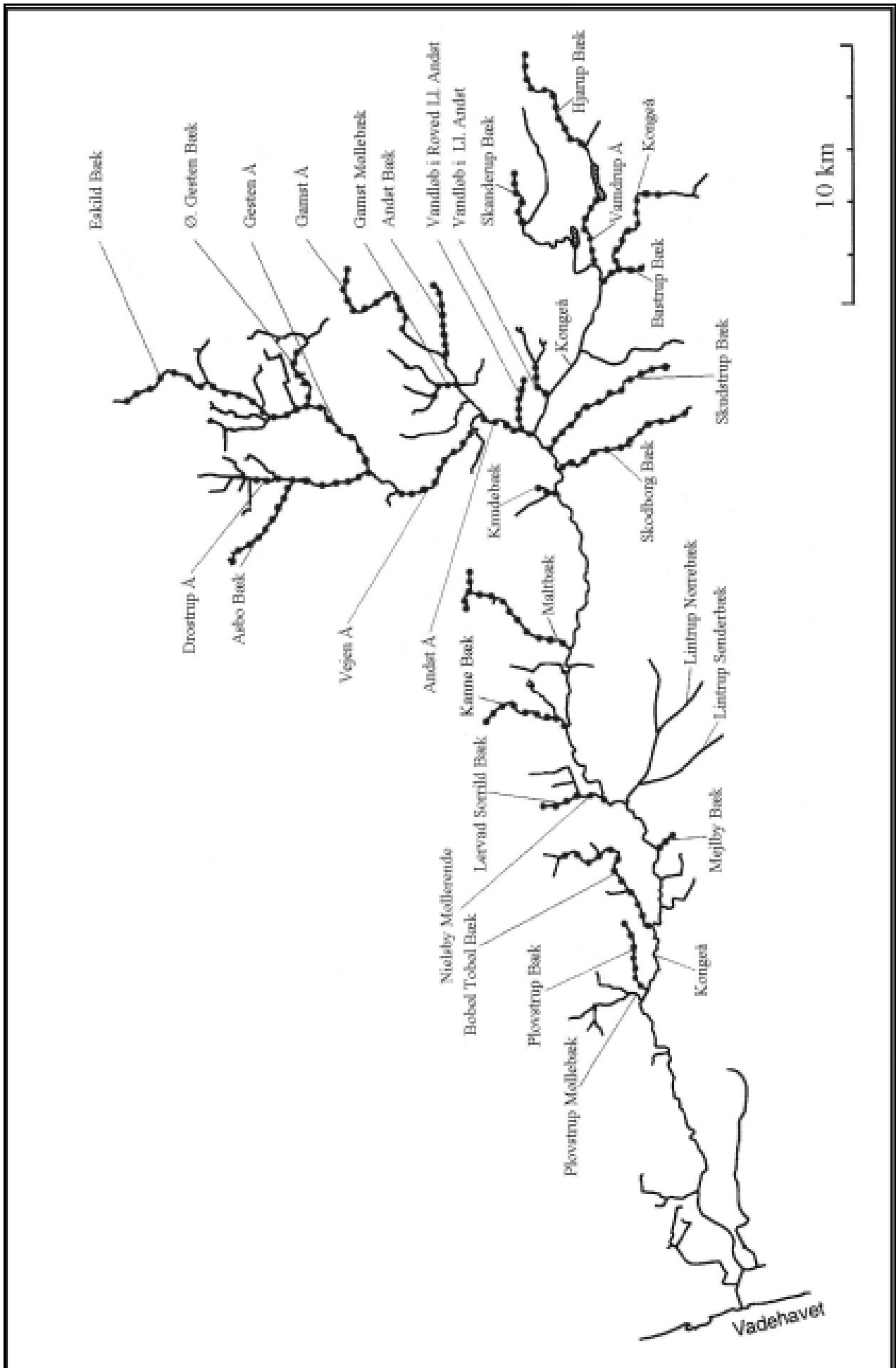
De i handlingsplanen foreslåede vandløbsrestaureringer søges gennemført ved et samarbejde mellem repræsentanter fra VOSF, SSF, Kolding, Vejen og Esbjerg Kommuner, DTU, DSF, fonde og Staten.

I takt med at spærringer er gjort passable, kortlægges gydegravninger (antal pr. enkelte vandløb), og der vurderes for hvert vandløb, hvor og hvordan man mest hensigtsmæssigt kan forbedre gyde og opvækst forholdene for fiskene. Der inddrages el-befiskninger og faunaundersøgelser i vurdering.

Vandløbsrestaureringer og spærringer

I det efterfølgende udpeges vandløb (der er brugt navne som angivet i 'Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014'), der har et potentiale som gyde- og yngelopvækstområde eller har en spærring. Data fra seneste gennemgang (2013) bruges som en del af grundlaget for udpegning af vandløbene. For hvert vandløb, hvor det er nødvendigt, er der forslag til forbedringer af gyde og opvækst forhold eller til etablering af bedre passage. Hvor der allerede er fortaget forbedringer m.m., er det nævnt i teksten. Forslagene er udelukkende baseret på en visuel besigtigelse, og der er ikke gennemført egentlige detailopmålinger. Det i Vandplan foreslåede projekter er nævnt i teksten. Vandløbene gennemgås for hver kommune med start i den nedre del af vandsystemet.

Kort over Kongeå

Tilløbene

Esbjerg Kommune

Plovstrup Møllebæk

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres. Er det et ørredvandløb?

Iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014, ikke ørredvand.

Siig Bæk

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres. Er det et ørredvandløb?

Udligning af fald over gammelt træstyrt.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Plovstrup Bæk. (målsat B1)

Vandløbet har et gydeområde på de nederste ca. 300 meter inden udløbet i Kongeåen. Vandløbet har et potentielt gydeareal på 116 m². Der var ca. 200 meter opstrøms Forebro et mindre betonstyrt, her kan der udlægges gydegrus og skjulesten.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Genslyngning. Vandløbet har kraftigt fald mod udløbet i Kongeåen. Dette fald kan udnyttes væsentligt bedre ved genslyngning på de sidste 150 - 200 meter. iflg. Vandplan 2015-21.

Der er fjernet betonstyrt og lagt store sten ud. Der er tidligere lagt gydegrus ud i vandløbet ca. 200m inden udløbet i Kongeåen.

Vejen Kommune

Bobøl-Tobøl Bæk. (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 558 m². Disse gydearealer ligger i den nedre del omkring Tobøl By og i den øvre del fra Bobøl og ca. 1000 meter nedstrøms. Flere steder kan der suppleres med gydegrus og skjulesten. Okkerniveauet på den øvre del (< 0,3 mg Fe²⁺/l) er ikke et problem for ørredens reproduktion. Derimod er okkerniveauet på den nedre del (0,7 mg Fe²⁺/l) måske et problem.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udskiftning af bundmateriale nedstrøms for sandfang. Udlægning af groft materiale på nedre del af vandløbet iflg. Vandplan 2015-21

Mejlby Bæk. (målsat B1)

Der er et potentielt gydeareal på 348 m². Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten på strækningen fra Koldingvej og ned til Kongeåen. Rørlægning åbnes ovenfor Koldingvej.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Lintrup Bæk-systemet. (målsat B1)

Der er et potentielt gydeareal på 1836 m². Rensningsanlæg er nedlagt i 2007. Supplerings med gydegrus og skjulesten kan foretages flere steder.

Der er fanget ørredyngel på 4 st.: 62, 88, 104 og 557 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Lintrup Nørrebæk udlægning af groft materiale på øvre del af vandløbet iflg. vandplan fra 2015-21.

Lintrup Sønderbæk udlægning af groft materiale på øvre del af vandløbet iflg. vandplan fra 2015-21.

Vejen Kommune har fjernet 2 spærringer (iflg. Vandplan) i Lintrup Sønderbæk, dels en bro på Mejlbyvej og dels en rørsperning opstrøms broen i (2013?).

Nielsby Møllerende. (målsat B2)

Vandløbet har en totalspærring ved Nielsby dambrug. Spærringen hindrer fiskepassage til bl.a. Lervad/Sorrild Bæk. Passageproblemet kan løses ved etablering af en kammertrappe eller stryg.

Spærring fjernes iflg. Vandplan 2015-21 (videreført fra VP1).

Dambruget er nedlagt men spærring ved vejen eksisterer endnu.

Lervad/Sorrild Bæk. (målsat B2)

Vandløbet er et tilløb til Nielsby Møllerende. Vandløbet har et potentielt gydeareal på 370 m². Gydearealet er beliggende såvel op- og nedstrøms landevejen mellem Foldingbro og Tobøl. Flere steder kan gydearealet forbedres ved udlægning af gydegrus og skjulesten.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Fuglebæk

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres. Er det et ørredvandløb?

Vejen Kommune vil lægge grus ud og udligne et rørstyrt iflg. vandplan 2015-2021.

Kanne Bæk. (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 1600 m². Gydearealet kan stedvis forbedres ved udlægning af gydegrus og skjulesten. I den øvre del er der okkerforekomst. Okkerniveauet (0,3 – 0,5 mg Fe^{2+/1}) skønnes kun at være et mindre problem for ørredens reproduktion. Skal vandløbet fungere optimalt, skal okkerproblemet løses. Tilløbet fra vest lige ovenfor Folding Kirkevej er delvis rørlagt. Rørlægning forslås åbnet.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 93 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Dambruget er nedlagt, og der er tidligere udlagt gydebanker på de nederste 250 m.

Sønderskov Grøften

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres. Er det et ørredvandløb?

Dover Bæk

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres. Er det et ørredvandløb?

Der er fanget ørred yngel på 1 st. 5 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Maltbæk Bæk. (målsat B1)

Ved Sønderskov Mølledam er der en totalspærring. Spærringen kan gøres passabel ved etablering af et omløbsstryg. Der er et gydeområde lige umiddelbart nedstrøms Mølledammen. Opstrøms Mølledammen og op til Maltbæk By er gyde- og opvækstforholdene af god kvalitet. Samlet er der et gydeareal i vandløbet på 1738 m². Der kan udlægges supplerende skjulesten og gydegrus. Rensningsanlægget er nedlagt i 2015. Der er to mindre vandløb, der løber til Maltbæk. Det ene løber til Maltbæk på vestsiden ca. 100 meter nedstrøms Maltbæk rensningsanlæg. Det andet løber til Maltbæk på vestsiden ca. 400 meter opstrøms Sønderskov Mølledam. Passage til vandløbet på vestsiden ca. 100 meter nedstrøms Maltbæk rensningsanlæg er forhindret ved en kort rørlagt strækning. Den rørlagte strækning bør åbnes. Ved udløbet i Kongeåen er der et rør, der bør fjernes. Blev sandfanget tømt?

Der er fanget ørredyngel på 2 st.: 104 og 7 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Der er etableret sandfang og åbnet et tilløb til Maltbæk på vestsiden ca. 400 meter opstrøms Sønderskov Mølledam. Dambruget er nedlagt, opstemning gjort passabel og gydegrus er udlagt.

Askov – Skodborghus Bæk

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres.

Der er fanget ørred yngel på 1 st.: 4 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Vejunderføring gøres passabel iflg. vandplan 2015-2021.

Knude Bæk. (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 432 m². Vandkvaliteten er forringet som følge af udledning af overfladevand fra Vejen By. Det forslås at gruset kan forsøges vis løsnes.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 6 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Der er tidligere udlagt gydegrus.

Skodborg Bæk. (målsat B1)

Der er et potentielt gydeareal på 339 m² gydeareal. Der kan tilføres supplerende gydegrus og skjulesten på flere strækninger nedstrøms Vamdrupvej.

Oven for Vamdrupvej gennemgås bækken og de fysiske forhold og spærringer registreres.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 40 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Styrtet er udjævnet med store sten, og der er udlagt gydegrus i vandløbet ca. 50- 250 meter ovenfor styrtet i 1999.

I 2016 har kommunen helt fjernet styrtet, og der er lavet et stryg på ca.30 meter.

Vandløb i Roved Lille Andst. (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 43 m² på de nederste 200 meter af vandløbet. Den øvre del af vandløbet er rørlagt og burde åbnes. Der er også på den nedre del en mindre rørlagt strækning, som med fordel kan åbnes. Der er umiddelbart nedstrøms den rørlagte strækning et uheldigt kreaturvandingssted (er den stadigvæk i bruge?), der bør fjernes og erstattes af en mulepumpe.

Ingen ørreder fanget ved elfiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Der er tidligere udlagt gydegrus.

Skudstrup Bæk. (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 277 m². Vandløbet kan tilføres gydegrus og skjulesten på strækningen nedstrøms Skudstrup By.

Der er fanget ørred yngel på 2 st.: 3 og 10 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Rensningsanlæg er afskåret.

Bodil Aires Bæk (målsat B1?)

Vandløb udtørre i regnfattige somre på den øvre del?

Der er fanget ørred yngel på 1 st.: 19 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Afløb fra Gamst Vestermark

Et lille vandløb med gydepotentiale, har været hårdt vedligeholdt. Der kan suppleres med gydegrus og skjulesten på flere strækninger.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Gamst Møllebæk (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 252 m². Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten flere steder på strækningen fra landevejen i Gamst og ca. 700 meter nedstrøms.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 78 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Der er tidligere udlagt gydegrus og fjernet et styrt.

Andst Bæk (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 40 m². Der er et styrt nedstrøms det gl. rensningsanlægget og vandløbet er rørlagt under Andst By. Der er i det ny regulativ taget højde for en nedlæggelse af styrtet. Vandløbet er præget af stor sandvandring.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Der er tidligere udlagt gydegrus.

Gamst Å (målsat B1)

I den øvre del af Gamst Å er der et potentielt gydeareal på 979 m². Gydearealet ligger opstrøms en vanskelig passabel spærring. Spærringen ligger ca. 100 meter nedstrøms Spangbro. Spærringen bør nedlægges og omdannes til et stryg. Der kan udlægges supplerende skjulesten og gydegrus.

Ved udløbet af Gamst sø er der et kort sten stryg, det kan ombygges til et gydeområde.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Der er tidligere udlagt gydegrus og nedlagt et styrt.

Vejen Bæk

Har været/er præget af dårlig vandkvalitet. Der kan udlægges gydegrus og skjulesten flere steder.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Drostrup Å (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 1432 m². Der kan udlægges supplerende skjulesten og gydegrus i den øvre og nedre del af vandløbet. Der er problemer med okkerforurening i den øvre del af vandløbet. Okkerniveauet (0,5-1,5 mg Fe²⁺/l) er et problem for ørredens reproduktion. Der er muligvis passageproblemer under den gamle jernbanedæmning S.Ø. for Bække der bør løses. Gruset kan forsøges vis løsnes.

Der er fanget ørredyngel på 2 st.: 14 og 73 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Der er tidligere udlagt gydegrus i den nedre del af vandløbet.

Asbo Bæk (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 112 m². Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten på en ca. 400 meters strækning nedstrøms Asbo - Læborg landevejen.

Gesten Å (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 1154 m². Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten på strækningen fra Stavshedevej og ned til Drostrup Vadvej og i den øvre del omkring Åvej. Der er et problem med okker i den øvre del af vandløbet. Okkerniveauet (0,3 – 0,5 mg Fe²⁺/l) skønnes, at være et mindre problem for ørredens reproduktion.

Der er fanget ørred yngel på 5 st.: 3, 3, 8, 14 og 69 pr. 100m², iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Rensningsanlæg og dambrug i Gesten er nedlagt.

Der er tidligere udlagt gydegrus ovenfor Gesten By.

Eskild Bæk (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 163 m² beliggende på de nederste ca. 2000 meter af vandløbet. Der kan på denne strækning udlægges supplerende gydegrus og skjulesten.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Der er tidligere udlagt gydegrus.

Øster Gesten Bæk. (målsat B1)

Der er et potentielt gydeareal på 228 m². Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten op- og nedstrøms Stilundvej nord for Gesten.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Der er tidligere udlagt gydegrus.

Vandløb i Lille Andst. (målsat B1)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 252 m². Der kan suppleres med gydegrus og skjulesten.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 24 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale iflg. Vandplan 2015-21.

Der er tidligere udlagt gydegrus.

Kolding Kommune

Benbæk

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 75 m². Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten.

Øvre forløb bør kigges efter m.h.t. vandfordeling Benbæk/Skudstrupbæk.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 85 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Bastrup Bæk. (målsat B2)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 100 m². Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten på de nederste 300 meter før udløb i Kongeåen.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 38 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale og etablering af sandfang iflg. Vandplan 2015-21.

Der er tidligere udlagt gydegrus.

Vamdrup Å. (målsat B2)

Vandløbet har et potentielt gydeareal på 2.080 m². Der kan suppleres med gydegrus og skjulesten i vandløbet. Der er problemer med algerne fra Søgård sø. Gruset bør løsnes. Søen bør restaureres.

Der er fanget ørredyngel på 2 st.: 3 og 12 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Der er tidligere udlagt skjulesten og gydegrus.

Hjarup Bæk. (målsat B1)

Der er et potentielt gydeareal på 871 m². Der er en mindre spærring ved Hjarup Gård, der bør ombygges, således at der er optimal passagemulighed (er det stadigvæk aktuelt?). Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten på strækningen op - og nedstrøms Hjarup By.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 13 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale og udskiftning af bundmateriale iflg. Vandplan 2015-21.

Vandløbet er genslynget m.m. på dens nedre del. Spildevandet fra Hjarup By er afskåret.

Nagbøl Å

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 4 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Der forhandles med Kolding Kommune om udlægning af gydegrus.

Der er lavet vandløbsprojekter tidligere: vandstandshævning, omlægning af vandløbet uden om Bønstrup sø, gydegrus m.m.

Klebæk

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres. Er det et ørredvandløb?

Der er en spærring, der kan ombygges til et gyde- og opvækstområde.

Spærring fjernes i anden Vandplan periode?

Skanderup Bæk. (målsat B2)

Der er et potentielt gydeareal på 598 m². Der kan udlægges supplerende gydegrus og skjulesten flere steder fra Skanderup By og ca. 1500 meter nedstrøms.

Der er fanget ørredyngel på 3 st.: 9, 51 og 58 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale og etablering af sandfang iflg. Vandplan 2015-21.

Der er fjernet en mindre branddam og udlagt sten og gydegrus.

Drenderup Bæk

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 2 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Farris Bæk

Gennemgås og de fysiske forhold og spærringer registreres.

Ingen ørreder fanget ved el-fiskeri iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Udlægning af groft materiale, udskiftning af bundmateriale og etablering af træer iflg. Vandplan 2015-21.

Hovedløbet: Kongeåen og Vejen Å

Vejen Kommune

Vejen å. (målsat B2)

Der er et potentielt gydeareal på min. 795 m² (registrering fra Vadehavs Undersøgelse). På strygene mellem Vejen Store Vandmølle og til Hjortefarmen kan der suppleres med gydegrus og større sten. Lige inden sammenløbet med afløbet fra Gamst engsø er der et stejlt stenstryg, der kan ombygges til et gyde- og opvækstområde. Der er problemer med passageforholdene ved Vejen Store og Lille Vandmølle Dambrug. Der er generelt stor sandvandring i vandløbet.

Der er fanget ørredyngel på 1 st.: 9 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014. Der er også fundet lakseyngel.

Der er tidligere udlagt supplerede gydegrus på flere strækninger nedstrøms Gesten vejbro til Hjortefarmen.

Vejen Lille Vandmølle Dambrug.

Opstemning skal fjernes, vandløbet genslynges og der kan suppleres med gydegrus og skjulesten i området.

Dambruget er nedlagt.

Vejen Kommune arbejder på et projekt, der indebærer, at opstemningen fjernes, og vandløbet genslynges.

Andst å. (målsat B2)

Der findes et stryg ca. 200 meter nedenfor Lundgårdvej med 210 m² potentielt gydeområde. Stryget kan forlænges og suppleres med gydegrus og skjulesten.

Der er tidligere udlagt grus og sten.

Øvre Konge Å (opstrøms Knagemølle). (målsat B2)

Der er et potentielt gydeareal på min. 8.266 m² (registrering fra Vadehavs Undersøgelse). Der kan udlægges gydegrus og skjulesten i vandløbet, hvor det løber syd om Vamdrup By (evt. ned til sammenløb med Andst Å, i stedet for en genslyngning af vandløbet).

Der er fanget ørredyngel på 5 st.: 1, 12, 112, 120 og 121 pr. 100m². iflg. Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014.

Genslyngning, udlægning af groft materiale og etablering af træer er foreslået iflg. Vandplan 2015-21.

Bønstrup sø er restaureret, og Søgård sø har fået afskåret spildevand. Der er udlagt gydegrus nedstrøms Vamdrup By ca. 200 meter nedenfor Bastrup bæks udløb.

Konge å. (nedstrøms Knagemølle). (målsat B2)

Fra Knagemølle og nedstrøms henligger gyde- og opvækstområderne i "naturtilstand", men er dog præget af sandvandring. Det potentielle gydeareal er min. 11.607 m² (registrering fra Vadehavs Undersøgelse. Nogle stryg vil med fordel kunne renoveres og/eller suppleres med grus og sten (Michael Deacon). Det styrt, der er opstået ved det Gl. Junkerske stemmeværk, kan ombygges til en gyde/opvækstområde. Ved Gredstedbro forslås der udlægning af gydegrus nedstrøms vej broen. Strækningen fra Jedsted Mølle og til havet bør lægges tilbage i de gamle slyngninger.

Fra Kongeåslusen og ud over vaderne er den kunstig kanal der førte åen videre i færd med at sande til. Åen har oprindelige drejet mod syd og løbet sammen med Ribe å's udløb. Der skal følges med i udvikling.

Der er elfisket på flere af strygene i den øvre del af hovedløbet og fundet naturligt ørred- og lakseyngel.

Kongeåens Dambrug og Nielsby Dambrug er begge ombygget til "model 3 dambrug". Tidligere (1991) er 5 stryg "løsrede".

Knagemølle

Der fandtes en fisketrappe af modstrøms typen. Opstemningen er af kulturhistorisk interesse, men drev kun sjældent møllehjulet. Driften skete iflg. ejeren af hensyn til, at møllehjulet ikke skulle udtørre. De senere år har stemmebrædderne været fjernet, således at der er fri passage.

Kongeåens Dambrug

Ombygget til model 3 dambrug.

Ombygget og stemmeværket fjernet i 2004.

Nielsby Dambrug

Ombygget til model 3 dambrug.

Ombygget og stemmeværket fjernet i 2008.

Jedsted Dambrug

Ombygges til model 3 dambrug, færdig i 2018.

Spærringen er pr. d.7. juli 2017 gjort passabel igennem et stryg med hele åens vandføring.

Genslygning - forslag

Esbjerg Kommune

Kongeåen

Kongeåen fra Jedsted Mølle og nedstrøms til hav slusen lægges tilbage i det gl. slyngninger.

Kongeåen får sit gl. forløb i Vadehavet.

Vejen Kommune

Genslygning af Kongeåen fra sammenløbet af Andst Å og Kongeåen og opstrøms til vejbro ved Vandmøllegården.

Genslygning af Andst Å fra sammenløbet af Kongeåen og Andst Å og opstrøms til sammenløbet af Gamst Å og Andst Å.

Kolding Kommune

Genslygning af Kongeåen fra vejbro ved Vandmøllegården og opstrøms til Vamdrup by.

Opsummering

Fokusområder:

Kommunernes vedligeholdelsespraksis.

Gyde- og opvækstområder.

Genslyngnings projekter.

Helhedsprojekter, hvor der tænkes på kreaturdrikkepladser, hegning langs åen, plantning af træer, m.m.

Undersøgelser til fremme af fiskebestande:

- Faktorer, der regulerer stalling, ørred og laksebestande.
- Årlig optælling af havørredens og laksens gydegravninger.
- Fangst-genfangst beregning af havørredens og laksens gydebestand.

Handling

1. Gydegravninger - optælling.
  - Lave registreringskemaer.
  - Registrere gydegravninger i Kongeåens vandsystem.
  - Ud fra de registrerede gydegravninger laves et udbredelseskort, der viser antal gydegravninger for de enkelte vandløb i Kongeåen.
2. Udpege 3 konkrete vandløb (strækning, vandløbs navn) ud fra gydegravnings udbredelseskort, hvor der kan etableres eller forbedres gyde- og opvækstområder.
3. Spuleprojekt.
  - Lave kort over påtænkte strækninger, der kan spules.
  - Udpege områder (ca. 1 m²) der kan spules på det påtænkte strækninger.
  - Tage billeder under vandet af området, inden spulearbejdet påbegyndes.
  - Lave el-befiskning før spulearbejdet.
  - Tage billeder under vandet af det samme område, 1-2 gang hver måned indtil næste gyde sæson.
  - Lav el-befiskning i august/september efter mindst en gydesæson.
4. Fangst/genfangst elfiskeri af havørred og laks i 2017.
5. Opfølgning hos Vejen Kommune vedrørende Vejen Store, Lille vandmølle, Vandplan indsatser og V.O.S.F./S.S.F. Handlingsplan for Kongeåen.
6. Opfølgning hos Esbjerg Kommune vedrørende Vandplan indsatser og V.O.S.F./S.S.F. Handlingsplan for Kongeåen.
7. Opfølgning hos Kolding Kommune vedrørende Vandplan indsatser og V.O.S.F./S.S.F. Handlingsplan for Kongeåen.

Litteratur liste:

Link til VP2 2015-21 - Kort

- ❖ <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=vandrammedirektiv2-2016>

Links til rapporter m.m. vedrørende Kongeåen

- ❖ Plan for fiskepleje i Kongeåen 2014 – DTU Hans-Jørn.
http://www.fiskepleje.dk/-/media/Sites/Fiskepleje/Vandloeb/udsætning/oerred/oerred-planer-for-fiskepleje/2808_Plan_for_fiskepleje_i_Kongeaen_2014.ashx?la=da
- ❖ Laks – DTU Rikke
<http://www.fiskepleje.dk/-/media/Sites/Fiskepleje/Nyheder/2015/Juni/lakseyngel-i-store-vandloeb-speciale-rikke-harvig-2015-fiskepleje-dk.ashx?la=da>
- ❖ Stalling – DTU Henrik.
http://www.aqua.dtu.dk/-/media/Institutter/Aqua/Publikationer/Forskningsrapporter_301_351/314-2016_Stallingen-i-kongeaen.ashx?la=da
- ❖ Stalling notat – Michael (seatrout@hotmail.dk)
- ❖ Fangst/genfangst 2009/10 – Michael (seatrout@hotmail.dk)
- ❖ Ål - DTU Michael
http://www.aqua.dtu.dk/-/media/Institutter/Aqua/Publikationer/Forskningsrapporter_251_300/259_2012_Passage_for_aal_ved_da_mbrug_og_kraftvaerk_i_Gudenaen_og_Kongeaen.ashx?la=da
- ❖ Status for Kongeåen 1988-1998 – Michael (seatrout@hotmail.dk)
- ❖ Handlings Plan for Kongeåen 1998 – Michael (seatrout@hotmail.dk)
- ❖ Usædvanlig få fisk i Kongeåen – DTU
[http://orbit.dtu.dk/en/publications/usaedvanlig-faa-fisk-i-kongeaen\(6f984756-efa7-4da9-8ffb-12330cfe5cf3\).html](http://orbit.dtu.dk/en/publications/usaedvanlig-faa-fisk-i-kongeaen(6f984756-efa7-4da9-8ffb-12330cfe5cf3).html)

Links til artikler om vandløbs restaureringer m.m.

- ❖ <http://streamside.us/wp-content/uploads/2016/04/Sand-and-silt-removal-from-Salmonid-streams-2011s.pdf>
- ❖ https://www.for.gov.bc.ca/hfd/library/ffip/Envirowest1990_pt2.pdf
- ❖ <https://nla2.wordpress.com/further-information-reports-etc/contributions-form-others/salmon-and-sea-trout-spawning-enhancement/>
- ❖ https://www.wou.edu/las/physci/taylor/g407/restoration/WA_Dept_Forestory_2004_Spawning_Gravel_Maintenance_Techniques.pdf
- ❖ <http://www.wildtrout.org/content/how-videos#gravel>
- ❖ <http://www.fiskepleje.dk/vandloeb/restaurering>

Henvendelse vedrørende Handlingsplan: Michael Deacon, seatrout@hotmail.dk

